

Samen voor gezondheid: positieve start voor aanstaande moeders en kinderen

Het onderzoeksproject Samen voor Gezondheid heeft als doel de opbrengsten in kaart te brengen van twee multidisciplinaire aanpakken in Zuid-Limburg en stad Groningen voor zorg aan zwangere vrouwen in kwetsbare situaties. In deze factsheet presenteren we de resultaten van een voormeting in Zuid-Limburg, als onderdeel van dit project.

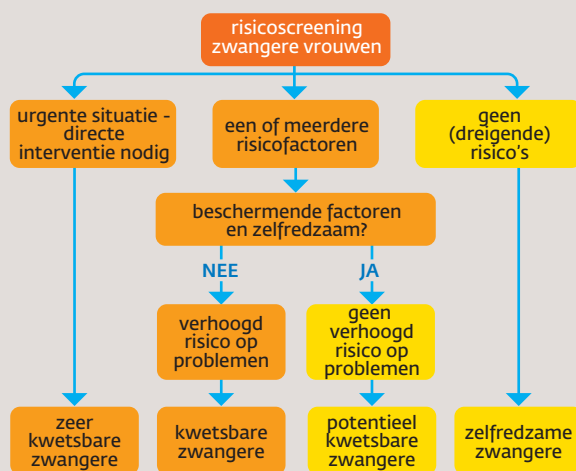
Onderzoeksvraag:

Hoeveel zwangere vrouwen werden in de tweede helft van 2019, dus voor de doorwerking van het nationaal Actieprogramma Kansrijke Start en voor de start van het project Samen voor Gezondheid, door de eerstelijns verloskundige gesignaleerd als kwetsbaar, conform de definitie Kwetsbaarheid Rotterdam?

Methode:

In 5 verloskundigenpraktijken werden cliëntendossiers van 538 vrouwen, bevallen tussen 1 juli en 31 december 2019, onderzocht op psychosociale risicofactoren en geanalyseerd aan de hand van de definitie Kwetsbaarheid Rotterdam.

definitie Kwetsbaarheid Rotterdam:

Van der Meer et al. Een kwetsbare zwangere: wat is dat eigenlijk? Medisch Contact (22) 2020: 34-6

Resultaten

1 Voorkomen van kwetsbaarheid conform definitie Rotterdam:

Categorie	N	%
Zelfredzame zwangere	215	40,0
Kwetsbare zwangere ¹	265	49,2 ²
Zeer kwetsbare zwangere	58	10,8 ³
Totaal	538	100,0

- Conform definitie Kwetsbaarheid Rotterdam moet een afweging gemaakt worden tussen kwetsbaarheden (risicofactoren) en beschermende factoren. Omdat deze werkwijze nieuw is, noteerden verloskundigen geen beschermende factoren in het dossier en kan deze afweging niet gemaakt worden.
- Gebaseerd op het hebben van 1 of meerdere kwetsbaarheden
- Gebaseerd op het hebben van 1 of meerdere urgente kwetsbaarheden

2 Urgente kwetsbaarheden

Onderstaande kwetsbaarheden worden gezien als urgent. De professional zorgt in samenspraak met de vrouw voor directe toeleiding naar juiste zorg- of hulpverlening.

Urgente kwetsbaarheden	N=58 N
Psychologische en psychiatrische problemen in deze zwangerschap	38
Huiselijk geweld	14
Betrokkenheid Veilig Thuis in anamnese (i.a.)	7
Betrokkenheid Raad van Kinderbescherming i.a.	7
Verstandelijke beperking	5
Verslavingsproblematiek (alcohol, drugs)	2
Dakloos	2

3 Kwetsbaarheden

Onderstaande kwetsbaarheden worden gezien als niet-urgent. De professional en de vrouw bespreken en beslissen welke zorg en ondersteuning op maat vanuit één of meerdere disciplines nodig en/of gewenst is.

Kwetsbaarheden	N=265 N
Overige psychosociale problematiek vrouw	196
Problematiek partner	120
Ongezonde leefstijl moeder	65
Financiële problematiek	56
Taalbarrière	47
Relatieproblemen	35
Tienerzwangerschap	33
Alleenstaande moeder	29

Kwetsbaarheden	N=265 N
Woonomgeving	19
Ong gepland en ongewenst zwanger	11
Laag opleidingsniveau	5

4 Stapeling van kwetsbaarheden

Stapeling van kwetsbaarheden draagt bij aan chronische stress en chronische stress van de zwangere vrouw is geassocieerd met ongunstige zwangerschapsuitkomsten (vroegtijdige bevalling, laag geboortegewicht).

Zwangere vrouwen in zeer kwetsbare situaties

Uit onze voormeting blijkt dat een grote meerderheid van de zwangere vrouwen in zeer kwetsbare situaties (n=58) een stapeling van kwetsbaarheden ervaart. Zo heeft 25% van de zwangere vrouwen 2 of meer urgente kwetsbaarheden (max 4). 93% van de zwangere vrouwen in zeer kwetsbare situaties heeft twee of meer kwetsbaarheden, zowel urgente als niet-urgente, en 62% heeft 4 of meer kwetsbaarheden, zowel urgente als niet-urgente (max 10).

Zwangere vrouwen in kwetsbare situaties

Ook binnen de groep zwangere vrouwen in kwetsbare situaties zien we een stapeling van kwetsbaarheden (niet-urgent). Van de 265 vrouwen in kwetsbare situaties heeft 42% (n=112) twee of meer niet-urgente kwetsbaarheden (max 6). De meeste vrouwen hebben twee (24,5%) of drie (11,7%) niet-urgente kwetsbaarheden.

Samenvattend: 'complexe' kwetsbaarheid

Categorie	N	%
Zelfredzame zwangere	215	40,0
Kwetsbare zwangere 1 of 2 kwetsbaarheden*	218	40,5
Kwetsbare zwangere 3 of meer kwetsbaarheden*	47	8,7
Urgent kwetsbaar	58	10,8
Totaal	538	100,0

] 19,5%

* Geen rapportage **beschermende factoren** dus geen afweging **potentieel kwetsbaar - kwetsbaar**

Discussiepunten:

- Het was niet mogelijk om in deze voormeting beschermende factoren in kaart te brengen conform de definitie Kwetsbaarheid Rotterdam, waardoor we geen onderscheid kunnen maken tussen potentieel kwetsbare vrouwen en kwetsbare vrouwen.
- De deelnemende verloskundigenpraktijken waren mogelijk extra gemotiveerd om mee te doen aan de studie vanwege de omvang van de problematiek kwetsbaarheid in hun eigen praktijk. Dat kan mogelijk leiden tot overschatting van het aantal vrouwen in kwetsbare situaties.

Conclusie:

Bijna 20% van de onderzochte zwangere vrouwen in Zuid-Limburg lijken kwetsbaar in die mate dat ze sociale zorg/ondersteuning nodig hebben. Verloskundigen leken al voor de implementatie van de multidisciplinaire aanpak zicht te hebben op zwangere vrouwen in kwetsbare situaties (signalering). Aandacht voor adequate doorgeleiding en ondersteuning lijkt prioriteit te hebben.

Samen voor Gezondheid is een onderzoeksproject, uitgevoerd door de academies verloskunde van Maastricht en Amsterdam-Groningen. Het project is gericht op een structurele samenwerking tussen eerstelijns verloskundigen en JGZ om zorg aan vrouwen in kwetsbare situaties te optimaliseren.

Penvoerder

Zuyd Hogeschool, Academie Verloskunde Maastricht; lectoraat Midwifery Science

Contactpersonen

Marijke Hendrix PhD en
Darie Daemers PhD

Contactgegevens

svg-av-m@av-m.nl

Website

<https://www.av-m.nl/lectoraat/onderzoeken/samen-voor-gezondheid>

Periode

sept 2020 - 2022